

unicef

jokaiselle lapselle

Yleisperehdytys lapsen oikeuksiin ja Lapsiystävällinen kunta -työhön

Lapsiystävällinen kunta -tiimi | Suomen UNICEF

19.3.2026

UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -tiimi

**Mirella
Huttunen**

**Oona
Kareinen**

**Sanna
Koskinen**

**Elina
Sirén**

**Erika
Turunen**

Suomen UNICEFin Koulutuskalenteri

www.lapsiystavallinenkunta.fi/koulutuskalenteri

Maksuttomia koulutuksia järjestetään eri
lapsenoikeusteemoista.

Koulutukset ovat avoimia ja maksuttomia kaikille.

Koulutuksen sisältö

Keitä mukana tänään? (Menti)

Osio 1: YK:n lapsen oikeuksien sopimus ja oikeuksien edistäminen kunnassa ja hyvinvointialueella

Osio 2: Lapsiystävällinen kunta -malli lapsen oikeuksien sopimuksen toimeenpanon välineenä

Tilaisuudessa toteutamme turvallisemman tilan periaatteita

1. **Kunnioita** jokaista ihmistä ja jokaisen näkemyksiä.
2. **Kohtaa** toiset tasavertaisina.
3. **Tiedosta** omat ennakko-oletuksesi ja tarkastele kriittisesti omaa ajatteluasi.
4. **Anna tilaa** kaikille keskustelijoille.
5. **Tunnista** ja puutu syrjintään, häirintään ja epäasialliseen puheeseen.
6. **Kuuntele ja opi.** Uudet näkökulmat rikastuttavat.

**Jos sometat, voit
käyttää**

#LapsenOikeudet
#LapsiystävällinenKunta

@unicef_fi

@erika_turunen

@sanna_koskinen

**Mistä päin Suomea ja mistä roolista
osallistut koulutukseen?**

**Mihin kysymykseen toivot saavasi
vastauksen koulutuksessa?**

Menti.com | koodi 5751 9619

PIKAVISA

lapsen oikeuksista

Menti.com | koodi 6145 7425

Osio 1: Lapsen oikeuksien sopimus ja lapsen oikeuksien edistäminen kunnassa ja hyvinvointialueella

Tässä osiossa käymme läpi sopimuksen neljä yleisperiaatetta sekä sopimuksen yleiset täytäntöönpanotoimet.

**Hyvä lapsuus
jokaiselle lapselle
on paras
mahdollinen
investointi
kestävään
tulevaisuuteen.**

unicef

jokaiselle lapselle

Suomen UNICEFin historiaa

Toisen maailmansodan jälkeen Suomessa elettiin kovia aikoja. Puutetta oli lähes kaikesta.

Lapset Suomessa olivat **ensimmäisiä UNICEFin avunsaajia maailmassa** (1947–51)

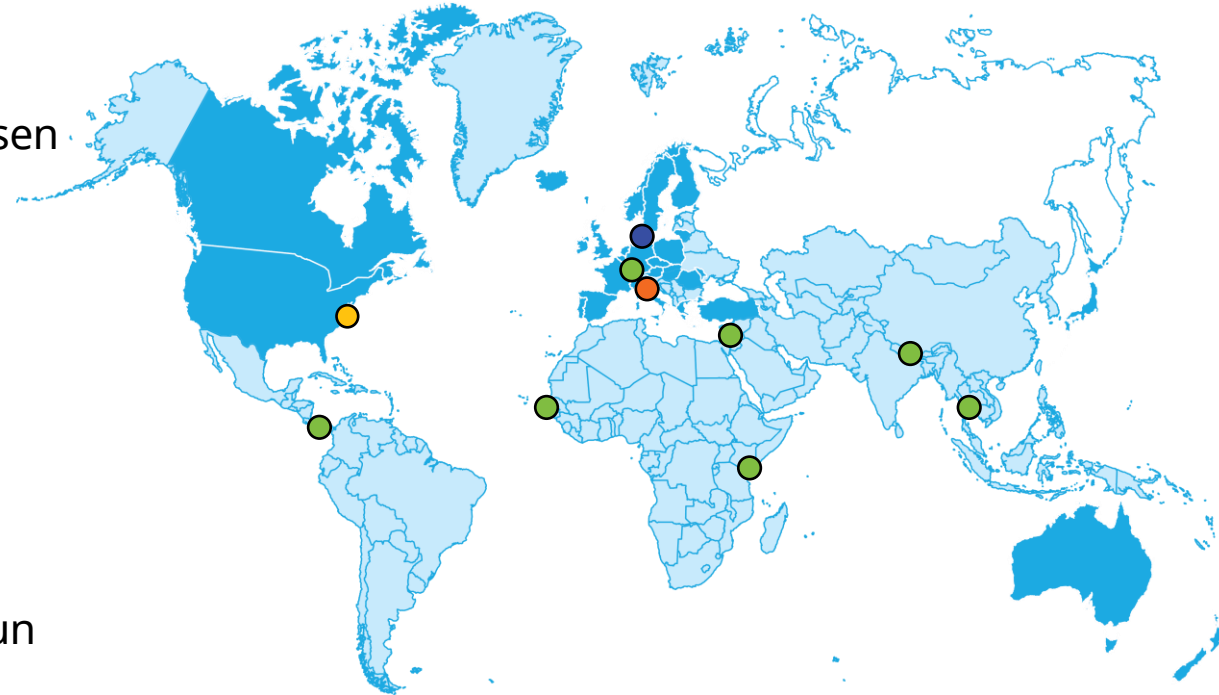
- Lääkkeitä, rokotteita, ruoka-apua ja vaatteita.
- Avun kokonaismäärä nykyrahassa oli 14,5 miljoonaa euroa.
- Suomi antoi ensimmäisen shekkinsä muiden maiden lapsille jo vuonna 1951.

Suomen UNICEF perustettiin 1967

UNICEF lyhyesti

- UNICEF on maailman suurin lapsijärjestö, joka edistää lapsen oikeuksia yli **190 maassa**, myös Suomessa.
- UNICEF tekee **pitkäjänteistä kehitysyhteistyötä** sekä **humanitaarista työtä** auttaakseen kaikkein heikoimmassa asemassa olevia lapsia ja nuoria.
- Työskentelemme hallitusten, järjestöjen, yritysten ja paikallisyhteisöjen kanssa **pysyvien ja rakenteellisten muutosten** eteen.
- UNICEFin ainutlaatuinen mandaatti perustuu **YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen**, maailman laajimmin ratifioituun ihmisoikeussopimukseen.
- UNICEFin tutkimuskeskus Innocenti mahdollistaa johtavan aseman lapsidatassa ja -tutkimuksessa.
- UNICEF on yksi **tunnetuimmista brändeistä** maailmassa.
  - Brändin kokonaistunnettuus 85% (25 maan keskiarvo v.2023);
  - Suomessa kokonaistunnettuus on 89% (2024)*
  - Brändiin liitetyt mielikuvat: vaikutusvaltainen, yhteistyökykyinen, luotettava **

- Päämaja New Yorkissa
- Tutkimuskeskus Firenzessä
- Hankinta- ja logistiikkakeskus Kööpenhaminassa
- 7 aluetuimistoa
- 32 kansallista komiteaa
- 127 maatoimistoa

UNICEF Suomessa

- Suomessa UNICEFin työ keskittyy varainhankintaan, viestintään, vaikuttamiseen ja kotimaan ohjelmatyöhön.
- Teemme **varainhankintaa** kansainväliseen ohjelmatyöhön ja hätäapuun.
- Teemme **viestintää**, joka lisää suomalaisten ymmärrystä lapsen oikeuksista ja niiden toteutumisesta Suomessa ja muualla maailmassa.
- Teemme **kotimaan ohjelma- ja vaikuttamistyötä**, joka edistää lapsen oikeuksien toteutumista kunnissa, kehityspolitiikassa ja yritysten toiminnassa sekä globaalikasvatusta kouluissa.
- **Lapsiystävällinen kunta** -mallimme kattaa Suomessa 59 kuntaa ja tavoittaa 55 % Suomessa asuvista lapsista.
- Kouluyhteistyömme tavoittaa 30 % Suomen kouluista.
- Lapsen oikeuksista ja kestävästä kehityksestä oppii avullamme yli 250 000 koululaista.

YK:n Lapsen oikeuksien sopimus hyväksyttiin vuonna 1989

Lue lisää:

- [Lapsen oikeuksien sopimus](#)
- [Lapsen oikeudet kunnassa](#)

Committee on the Rights of the Child

UNITED NATIONS
HUMAN RIGHTS
TREATY BODIES

[YK:n lapsen oikeuksien komitean loppupäätelmät Suomelle
2023, CRC/C/FIN/CO/5–6](#)

Suomen
sijoitus lasten
hyvinvointi-
tutkimuksessa
romahti

UNICEF Innocentin Report Card 2025

Tutkimuksessa Suomi sijoittui vasta 17. sijalle 43 maan joukossa, kun tarkastellaan lasten kokonaisvaltaista hyvinvointia EU- ja OECD-maissa. Edellisessä vastaavassa UNICEFin vertailussa vuonna 2020 Suomi oli viides.

Suomen tulos heikkeni merkittävästi kolmella mittarilla kuudesta. Heikentymistä vuoteen 2020 verrattuna tapahtui **nuorten itsemurhia, lasten ylipainoa ja oppimistuloksia** tarkastelleissa mittareissa.

“Aikuiset eivät ota lapsia tarpeeksi hyvin huomioon päätöksenteossa. He voisivat **kuunnella lapsia paremmin.**”

“**Nuoria ei kuulla ollenkaan.**” Puistoja poistetaan, kouluja lakkautetaan ja nuorilta leikataan.”

- Nuoret Suomen UNICEFin kyselyssä, 2025

Lapsen oikeudet kunnissa ja hyvinvointialueilla

UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -malli on väline, jonka avulla kunnissa voidaan varmistaa, että lapsen oikeudet toteutuvat mahdollisimman hyvin kunnan jokaisen lapsen arjessa.

Mallissa mukana olevat kunnat ovat mm.

- ottaneet lapset mukaan kaupunkisuunnitteluun
- parantaneet haavoittuvassa asemassa olevien lasten harrastusmahdollisuuksia
- ottaneet lapsivaikutusten arvioinnin järjestelmällisemmin osaksi päätöksentekoa.

Lapsiystävällinen hyvinvointialue

Testaa, miten lapsen oikeudet teillä toteutuvat!

Tämän Suomen UNICEFin laatiman testin avulla voit arvioida, mitkä asiat hyvinvointialueellasi ovat jo hyvin, ja missä teillä on vielä tehtävää lapsen oikeuksien toteutumisen vahvistamiseksi.

TEE TESTI

unicef

[Katso video tästä](#)

Mä oon ihan täydellinen.

Lapsen oikeuksien sopimuksen neljän yleisperiaatetta

Syrjimättömyys ja yhdenvertaisuus [art. 2]

Lapsen edun ensisijaisuus [art. 3]

Oikeus elämään ja kehittymiseen [art. 6]

Lapsen näkemyksen kunnioittaminen eli osallisuus [art.12]

Syrjimättömyys ja yhdenvertaisuus (art. 2)

- **"Sopimusvaltiot kunnioittavat ja takaavat** tässä yleissopimuksessa tunnustetut oikeudet kaikille niiden lainkäyttövallan alaisille lapsille ilman minkäänlaista lapsen, hänen vanhempiansa tai muun laillisen huoltajansa rotuun, ihonväriin, sukupuoleen, kieleen, uskontoon, poliittisiin tai muihin mielipiteisiin, kansalliseen, etniseen tai sosiaaliseen alkuperään, varallisuuteen, vammaisuuteen, syntyperään tai muuhun seikkaan perustuvaa erottelua.
- **Sopimusvaltiot ryhtyvät kaikkiin tarpeellisiin toimiin** varmistaa, että lasta suojellaan kaikenlaiselta syrjinnältä ja rangaistukselta, jotka perustuvat hänen vanhempiansa, laillisten huoltajiensa tai muiden perheenjäsentensä asemaan, toimintaan, mielipiteisiin tai vakaumuksiin."

Syrjimättömyys ja yhdenvertaisuus

- Velvollisuus taata lapsen oikeudet **jokaiselle** lapselle.
- **Syrjimättömyys ei tarkoita aina samanlaista kohtelua kaikille**, vaan erilainen kohtelu on joskus sallittua ja tarpeellista syrjinnän vähentämiseksi (positiivinen erityiskohtelu).
- Syrjinnän kieltö edellyttää **aktiivisia toimenpiteitä** syrjinnän tunnistamiseksi, puuttumiseksi sekä epäyhdenvertaisuuden korjaamiseksi.
- Velvoite edellyttää aktiivisesti pyrkimään **tunnistamaan** sellaiset haavoittuvassa asemassa olevat lapsiryhmät, joiden oikeuksien tunnustaminen ja toteuttaminen voi vaatia erityisiä toimenpiteitä.

Janakkalassa selvitettiin pyörätuolilla liikkuvien lasten näkemyksiä

Janakkalassa toteutettiin yhdessä pyörätuolilla liikkuvien lasten kanssa mm. merirosvoseikkailu.

Seikkailun avulla kunnan tekninen toimi sai lapsilta arvokasta tietoa leikkipuistojen esteettömyydestä ja turvallisuudesta.

Janakkala
Tervakoski • Tuusula

Pelastakaa Lapset

Suomen kasvu-käytävä

Seikkailu Janakkalassa: toteutus

Selkeä roolitus tapahtumassa, kuka havainnoi ja mitä

LAPSEN ÄÄNI

"Haluaisin päästä hämähäkkikeinuja lähemmäksi, talvella en pääse lumen takia ja kesällä hiekka keinun alla on upottavaa. Minun pitää päästä lähelle hämähäkkikeinua, että se menisi yksinkertaisesti ja ohjaajat saavat minut nostettua keinuun."

– Pyörätuolilla kulkeva lapsi -

Oikeus elämään ja kehittymiseen (art. 6)

- "Sopimusvaltiot tunnustavat, että **jokaisella lapsella** on synnynnäinen oikeus elämään.
- Sopimusvaltiot takaavat lapselle henkiinjäämisen ja kehittymisen edellytykset **mahdollisimman täysimääräisesti.**"

Oikeus elämään ja kehittymiseen (artikla 6)

- Kehittyminen laaja ja kokonaisvaltainen käsite: **lapsen fyysinen, henkinen ja sosiaalinen kehitys.**
- Velvoite järjestää parhaat mahdolliset olosuhteet lapselle hänen **nykyisessä elämässään ja kehityksessään.** Ei ole kyse vain lapsen kehityksen turvaamisesta aikuisuutta varten.
- Velvoite sisältää kaikkien lapsen oikeuksien ja hyvinvoinnin osa-alueiden turvaamisen: mm. oikeus **terveyteen, turvaan, oppimiseen, leikkiin, lepoon ja vapaa-aikaan, riittävään elintasoon ja koulutukseen.**

Oikeus elämään ja kehittymiseen

- Velvoittaa **suojaamaan lasta** aktiivisesti hänen kehitystään vaarantavalta toiminnalta, kuten väkivallalta, kiusaamiselta, välinpitämättömältä kohtelulta, työnteolta, huumeidenkäytöltä sekä seksuaaliselta ja muulta hyväksikäytöltä.
- Velvoittaa myös **takaamaan ja järjestämään lapselle avun ja tuen**, jos lapsi on joutunut em. toiminnan kohteeksi.

Mitä (kunnassa) tehdään esimerkiksi

- lasten **ylipainon** ennaltaehkäisemiseksi?
- lasten **väkivallan** kokemusten kartoittamiseksi ja tuen saamiseksi väkivaltaa kokeneille lapsille?
- lasten **yksinäisyyden** vähentämiseksi?
- **kiusaamisen** nollatoleranssin varmistamiseksi?
- **lapsiperheköyhyyden** vaikutusten vähentämiseksi ja lasten omien köyhyyskokemusten kuulemiseksi?
- sen varmistamiseksi, että jokaisella lapsella on vähintään yksi **turvallinen aikuinen** elämässään?

Kiusaaminen puolittui Isossakyrössä

- Lähtötilanteessa maan keskiarvoa korkeammat lukemat.
- **Luotiin kiusaamisen vastainen malli**, mukana Lapsiystävällinen kunta -työ + päättäjät.
- **Mukaan kaikki toimijat:** lapset/nuoret, varhaiskasvatus, koulut, oppilaskunnat, valtuutetut, lautakunnat, vanhempainyhdistykset, nuorisovaltuusto, kolmas sektori.
- Vahvistettiin tunnetaitojen opettelu.
- Luotiin helppokäyttöinen lomakkeisto koulujen käyttöön.
- Kahden vuoden tavoitteellisen työn jälkeen **kiusaamistilastot puolittuivat!**
- Nyt kiusaamistilannetta seurataan luodun mallin avulla.

Lapsen näkemyksen kunnioittaminen (art. 12)

”Sopimusvaltiot takaavat lapselle, joka kykenee muodostamaan omat näkemyksensä, **oikeuden vapaasti ilmaista nämä näkemyksensä** kaikissa lasta koskevissa asioissa. Lapsen **näkemykset on otettava huomioon** lapsen iän ja kehitystason mukaisesti.

Tämän toteuttamiseksi lapselle on annettava **erityisesti mahdollisuus tulla kuulluksi** häntä koskevissa oikeudellisissa ja hallinnollisissa toimita joko suoraan tai edustajan tai asianomaisen toimielimen välityksellä kansallisen lainsäädännön menettelytapojen mukaisesti.”

Lapsen näkemyksen kunnioittaminen

- Velvoite kattaa lapsen oikeuden esittää vapaasti näkemyksensä sekä saada näkemyksensä huomioon otetuksi häntä koskevissa asioissa.
- Velvoite tukea järjestelmällisesti ja jatkuvasti lasten mahdollisuuksia vaikuttaa sekä omaan elämäänsä ja lähiympäristöönsä että yhteiskuntaan laajemminkin.
- Lapsen oikeudelle ilmaista näkemyksensä ei voida asettaa minkäänlaisia ikärajoja.
- Osallisuudella välitön yhteys lapsen edun ensisijaisuuteen.

Osallisuuden osalta tunnistettuja haasteita

- Kuulemisen tavat eivät saa sulkea tiettyjä lapsia tai lapsiryhmiä ulos
- Edustuksellinen vs./ja arjen osallisuus
- Merkitykselliset vaikutusmahdollisuudet vs. "näennäisosallisuus"
- Ilman tietoa ei voi olla osallinen
- Osallisuuden prosessi (tiedon hyödyntäminen, palaute jne.)
- Aikuisten asenteet

Esimerkkejä LYK-kunnista

Loviisan kaupungin lapsiparlamentti on tärkeä uusi vaikuttamistoimielin, jonka tehtävänä on varmistaa lasten kuuleminen heitä itseään koskevassa päätöksenteossa.

Jokaisen alakoulun oppilaat valitsevat vuosiluokilta 3 ja 4 kaksi edustajaa ja yhden varajäsenen parlamenttiin. Lisäksi nuorisovaltuustolla on oma edustaja. Parlamentti on kaksikielinen. Lapsiparlamentin tavoitteena on tukea lasten oikeutta osallistua ja mahdollisuutta vaikuttaa oman elinympäristönsä kehittämiseen ja päätöksentekoon.

Lähde: [Loviisan kaupungin nettisivut](#)

Miksi lasten ja nuorten mielipiteitä kannattaa kysyä?

- Alle 18-vuotiaat eivät voi vielä äänestää
- Lasten ja nuorten hyvinvointi lisääntyy kun he pääsevät vaikuttamaan
- Lasten ja nuorten kuulemisesta on määrittänyt laissa ja Lasten oikeuksien sopimuksessa
- Voit oppia uutta itsekin ja saada uusia näkökulmia
- Kun lapset ja nuoret pääsevät vaikuttamaan kunnassa, muistavat he sen positiivisena kokemuksena myös tulevaisuudessa miettiessään asuinpaikkaa
- Tukee tavoitetta Unicefin Lapsi Ystävällisestä kunnasta ja demokratiakasvatuksesta

Osallisuus / lapset ja nuoret

KEURUU

LISÄTIETOA

Nuorisopalveluiden vastaava
Niina Savilahti, p. 040 512 6348
niina.savilahti@keuruu.fi

TÄMÄ ESITE ON KOOTTU

SINULLE kuntapäättäjä,
viranhaltija tai muu
päättävä taho

Vinkiksi miten voit osallistua lapsia ja nuoria mukaan päätöksentekoon täällä Keuruulla.

Vinkkejä esitteeseen on kerätty suoraan lapsilta ja nuorilta.

Mukana esitteen teossa on ollut Keuruun Nuorisovaltuusto ja Lasten Parlamentti.

Lähde: [Keuruun osallisuusesite](#)

Lapsen edun ensisijaisuus (art. 3)

”Kaikissa julkisen tai yksityisen sosiaalihuollon, tuomioistuinten, hallintoviranomaisten tai lainsäädäntöelimien toimissa, jotka koskevat lapsia, **on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu.**” [...]

→ Lapsen oikeuksien komitean [yleiskommentti nro. 14.](#)

Lapsivaikutusten arviointi (LAVA) = Lasten edun ensisijaista huomioon ottamista päätöksissä, jotka koskevat lapsia ryhmänä

Millaisia vaikutuksia päätöksellä on lasten
eri oikeuksien toteutumiseen, hyvinvointiin ja
arkeen?

Millainen päätös toteuttaa lapsen oikeuksia
parhaalla mahdollisella tavalla?

Lapsen edun ensisijaisuus

- Velvoite arvioida ja punnita lapsen etua sekä antaa lapsen edulle etusija päätösharkinnassa.
- Velvoite koskee
  - **yksittäistä lasta** → yksilöpäätökset
  - **lapsia ja nuoria ryhminä** → lapsivaikutusten arviointi ja lapsibudjetointi
  - **kaikkia päätöksiä ja toimintoja**, jotka koskevat suoraan ja välillisesti lapsia ja nuoria

LAPSEN ETU YKSILÖPÄÄTÖKSISSÄ

- VANTAAN KAUPUNGIN MALLI

Vantaan kaupungin Lapsen etu yksilöpäätöksissä -malli

Päätöksellä on suuri merkitys lapselle/nuorelle

Ei etua ilman osallisuutta

Älä olet

Kuule ja kuuntele aidosti lasta/nuorta

Perustele päätös

Huomioi lapsen kokemus ajankulusta aikatauluissa

Pidä lapsi/nuori toiminnan keskiössä koko prosessin ajan

Päätöstä valmistelevan muistilista

Documentation last saved: Just now

Huolehdi, että alla olevat asiat toteutuvat päätöksentekoprosessissa:

- Kaikki päätöksenteossa mukana olevat ymmärtävät, että lapsella on oikeus ja mahdollisuus ilmaista omat näkemyksensä.
- Taustatiedot ja lähtötilanteen kartoitus. Työntekijä selvittää kaikki tarpeelliset tosiseikat ja tiedot, joilla on lapsen edun arvioinnissa merkitystä. Tietolähteitä ovat usein lapsen itsensä lisäksi esimerkiksi perheenjäsenet, opettajat tai ystävät. Tietojen totuusperä selvitetään.
- Toiminta on riittävän ripeää. Päätöksenteon viipyminen voi haitata lapsen kehitystä. Lapselle viikko tai kuukausi voi olla pitkä aika.
- Käytössä on kaikki tarvittava asiantuntemus. Hyödynnetään tarvittaessa eri alojen ammattilaisia.
- Lapsi ja hänen huoltajansa ovat aktiivisesti mukana prosessin kaikissa vaiheissa: valmistelun alkaessa, valmistelussa, päätöksen voimaantulossa ja seurannassa.
- Lapsi saa tietoa omasta asiastaan ja ymmärtää, mistä siinä on kyse.
- Lasta kuullaan hänen ikä- ja kehitystasonsa mukaisella tavalla, turvallisessa ympäristössä, oikea-aikaisesti, kunnioittavasti ja sensitiivisesti.
- Lapsella on mahdollisuus käyttää edustajaa/avustajaa oman mielipiteensä esille tuonnissa.
- Lapsi ja huoltaja ymmärtävät päätöksentekoprosessin, miten lapsen etu on arvioitu ja huomioitu päätöstä tehdessä sekä miten päätös on perusteltu.
- Lapsi ja/tai huoltaja saavat tiedon, että päätökseen voi hakea muutosta tai kannella päätöksestä. Perhettä neuvotaan tarvittaessa myös mahdollisuudesta saada oikeusapua.

Lapsivaikutusten arviointi Oulussa ja Helsingissä

Oulun lapsivaikutusten arvioinnin toimintamalli

Oulun lapsivaikutusten arvioinnin toimintamalli perustuu kaupunginhallituksen linjaukseen (§417, 2021).

Toimintamalli koostuu:

1. Toimialojen yhteinen ohjeistus, joka vaatii toimivien käytänteiden kehittämistä lapsivaikutusten arvioinnin toteuttamiseen kaikkien toimialojen osalta.
2. Valmistelijoiden sähköinen dokumenttipohja www.hyvinvointikertomus.fi -sivustolla.
3. Lapsivaikutusten arviointiin liittyvät työkalut ja niiden ylläpito.
4. Lapsivaikutusten arvioinnin käyttöönoton seuranta.
5. Koulutukset ja infot lapsivaikutusten arvioinnista.

Oulussa vaikutuksia arvioidaan lapsen edun osatekijöiden kautta, jotka pohjautuvat lapsen oikeuksien komitean määritelmään: 1) Lapsen hyvinvointi, vapaa-aika ja arki, 2) Huolenpito, suojaaminen ja turvallisuus, 3) Ihmissuhteet, identiteetti ja haavoittuva asema, 4) Terveys, 5) Koulutus ja varhaiskasvatus sekä 6) Lasten näkemysten huomioiminen.

Lapsivaikutusten arviointi Helsingissä (LAVA)

Valmistelussa huomioidaan lapsen edun kannalta olennaiset lapsen oikeuden osa-alueet

- Lapsen näkemykset (LOS 12)
- Hyvinvointi, terveys ja arki (LOS 24, 26,27,31)
- Huolenpito, suojaaminen ja turvallisuus (LOS 6,16,19,33,34,36,37)
- Ihmissuhteet, identiteetti ja haavoittuva asema (LOS 2,8,14,39, 22,23,30)
- Koulutus ja varhaiskasvatus (LOS 28,29)

Kuva: Jussi Hellsten

Lapsibudjetointi (LABU) = Talousarvion ja/tai tilinpäätöksen lapsivaikutusten arviointia eli lapsen edun ensisijaista huomioon ottamista talouspäätöksissä

Miten talousarviota ja tilinpäätöstä voidaan tarkastella lapsen oikeuksien näkökulmasta?

Miten julkisia varoja kohdennetaan lapsiin?

Millaisia vaikutuksia käytetyillä varoilla saadaan aikaan lapsen oikeuksien ja hyvinvoinnin toteutumisen näkökulmasta?

Millainen talouspäätös toteuttaa lapsen oikeuksia parhaalla mahdollisella tavalla?

Konkreettiset keinot lapsen oikeuksien sopimuksen edistämiseen

Lapsen oikeuksien sopimuksen yleiset täytäntöönpanotoimet

- Koulutus ja tiedottaminen
- Lapsen oikeuksien täytäntöönpanon koordinointi
- Tietojen keruu, analysointi, indikaattorien kehittäminen
- Lapsiin kohdistuvien vaikutusten arviointi
- Lasten tekeminen näkyväksi talousarvioissa, lapsibudjetointi
- Yhteistyö kansalaisyhteiskunnan kanssa
- Lainsäädännölliset toimenpiteet sekä lasten ennakkolliset ja jälkikäteiset oikeusturvakeinot

Muutos ajattelussa ja toimintatavoissa

Muutos tästä...

Lapset vain toiminnan kohteena
"Organisaatiolähtöisyys"

Lapset ratkottavina ongelmina
"Nuoret häiriköivät ja käyttäytyvät huonosti"

"Ei niillä lapsilla ollut mitään sanottavaa asiaan"
"Ei ne alakoululaiset vastanneet meidän kyselyyn"

Lapset **keskimäärin**

Lapsen edun käsite poliittisena pelinappulana.

...kohti tätä.

Lapset **aktiivisina** toimijoina
"Lapsilähtöisyys, lapsinäkökulma"

Lapset **mahdollisuuksien ja vahvuuksiensa** kautta nähtynä ja kohdattuna "Nuoruuden ikävaiheen sosiologinen ja kehityspsykologinen ymmärrys"

Monipuoliset menetelmät ja kuulemisen tavat antavat monenlaisille ja eri ikäisille lapsille mahdollisuuden osallistua

Ketkä lapset / lapsiryhmät?

Lapsen edun arviointi **LOS:n mukaisesti**

Aikaa kysymyksille ja keskustelulle

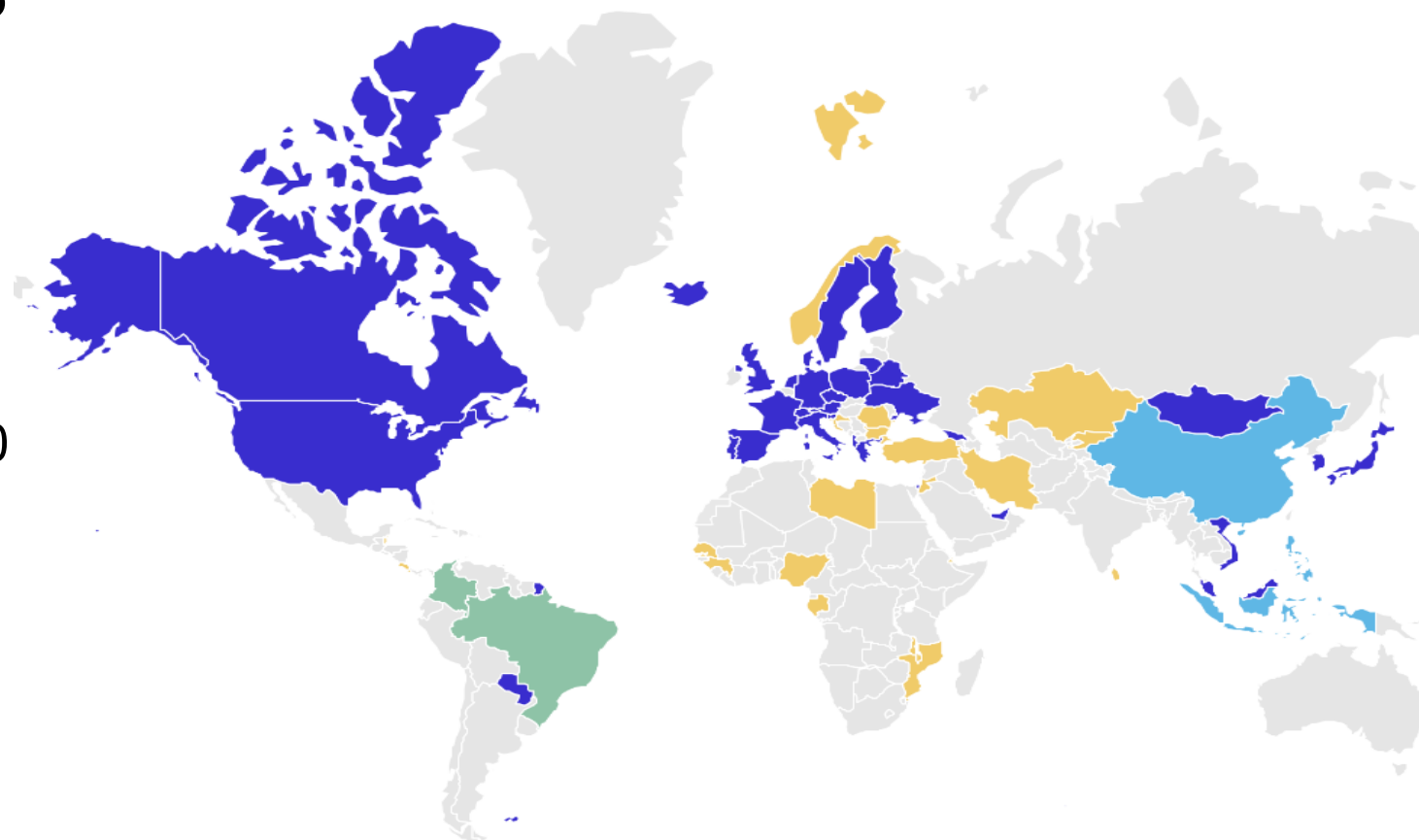
Osio 2: Lapsiystävällinen kunta -malli Lapsen oikeuksien sopimuksen toimeenpanon välineenä

Tässä osiossa käymme läpi UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -mallin pääasiat sekä prosessin lyhyesti. Osio on tarkoitettu erityisesti mallissa mukana olevien kuntien uusille koordinaattoreille ja koordinaatioryhmän jäsenille tai malliin mukaan hakemista pohtiville.

UNICEFin Child Friendly Cities Initiative (CFCI)

- Käynnistettiin 1996, Suomessa 2012
- Toteutetaan yli 40 maassa ja 3500 kaupungissa

● No CFCI ● Country with Child-Friendly Cities ● Past Child-Friendly Cities Initiative ● National adaptation of CFCI
● National Government Programme implemented ● Country with CFCI in design

Lue lisää: [Child Friendly Cities Initiative \(eng\)](#)

Lapsiystävällinen kunta -työ Suomessa 2026

59 kuntaa

Mukana on kuntia eri puolilta Suomea. Asukasluvultaan suurin kunta on Helsinki (664 028), pienin Marttila (1 979).

55% lapsista

Suomessa asuvasta reilusta miljoonasta lapsesta yli **560 000** lasta asuu Lapsiystävällinen kunta -mallissa mukana olevissa kunnissa.

45 tunnustusta

Lapsiystävällinen kunta -mallissa mukana olevissa kuntaa on jo saanut yhden tai useamman UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen.

Vuonna 2026 mukana olevat 59 kuntaa

2012-2019 aloittaneet

Forssa
Hämeenlinna
Jyväskylä
Kirkkonummi
Kokkola
Lappeenranta
Lempäälä
Lohja
Nokia
Oulu
Pori
Puumala
Rovaniemi
Seinäjoki
Tammela
Turku

2020 aloittaneet

Eurajoki
Isokyrö
Janakkala
Joensuu
Kauhajoki
Keuruu
Kotka
Lapinjärvi
Leppävirta
Liminka
Loppi
Loviisa
Maalahti
Outokumpu
Pedersöre
Ranua
Riihimäki

2021 aloittaneet

Helsinki
Kurikka
Liperi
Sotkamo
Tampere
Vantaa
Vesilahti
Vihti

2023 aloittaneet

Hattula
Kangasala
Kemiönsaari
Kärkölä
Tuusula
Vöyri

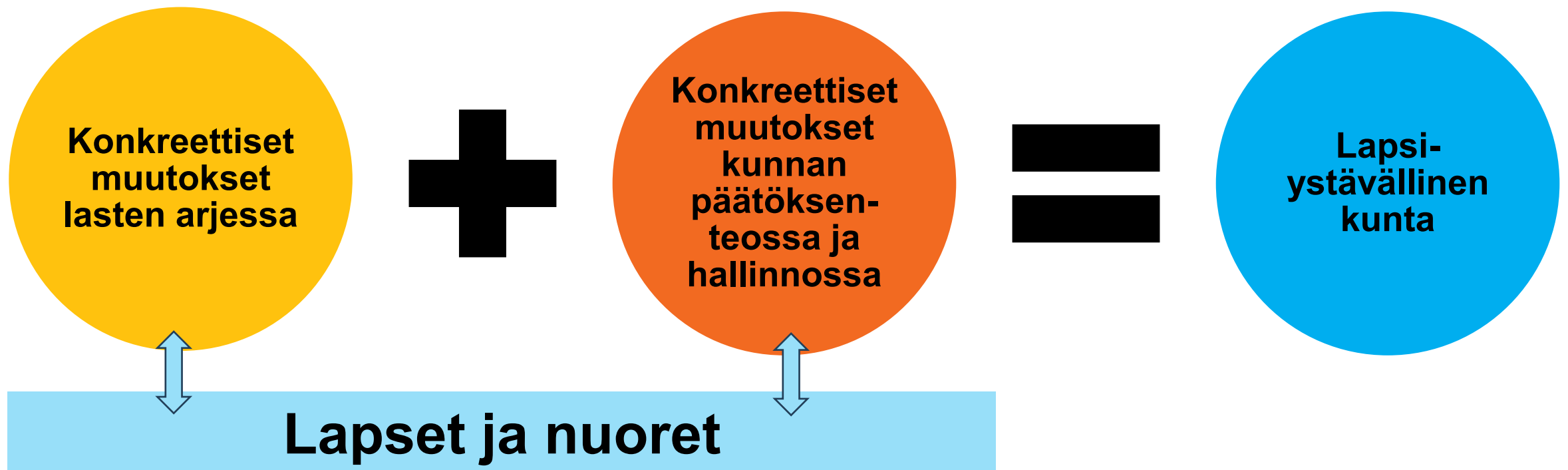
2022 aloittaneet

Hamina
Imatra
Kempele
Kuopio
Salo
Vaasa

2024 aloittaneet

Humppila
Marttila
Rautalampi
Ruokolahti
Tornio
Ylöjärvi

“Lapsiystävällinen kunta on koko kunnan eri tasojen ja tahojen yhteisen työn tulos”

Lapsiystävällinen kunta -malli on työväline, jonka avulla kunta

- tunnistaa, missä sillä on parannettavaa lapsen oikeuksien suhteen
- määrittelee, mitä sen tulee tehdä, jotta jokaisen lapsen oikeudet toteutuisivat kunnassa mahdollisimman hyvin
- seuraa järjestelmällisesti työnsä edistymistä.

Lapsiystävällinen kunta -työn pääperiaatteet

- Kunta keskittyy kehittämistyössä kaikkein **haavoittuvimmassa asemassa oleviin lapsiin** ja kunnan suurimpiin lapsenoikeusongelmiin.
- Kunnan kehittämistyössä toteutuu lasten **osallisuus**.
- Kehittämistyön tavoitteet ja toimenpiteet ohjaavat **koko kuntaa**.
- Kunta tavoittelee kehittämistyöllään pitkäkestoisia **pysyviä muutoksia**.
- **Kunta viestii** kehittämistyöstään aktiivisesti.

Lapsiystävällinen kunta -työ etenee vaiheittain

1. Malliin hakeminen
2. Lapsen oikeuksiin tutustuminen
3. Nykytilan kartoitus
4. Tavoitteet ja toimintasuunnitelma
5. Seuranta, arviointi ja tunnustus

Mallissa mukana olevien kuntien kokemuksia:

”Nykytilan kartoitus oli erittäin hyödyllinen varsinkin toimialalle, joka ei yleensä asioi kiinteästi lasten kanssa.”

”Lapsiystävällinen kunta -työ kirkastaa: mitä tahansa me kunnassa tehdään, sillä on vaikutusta lapsiin.”

”Vetovoimatekijä!”

”Lapsiystävällinen kunta on kaikille hyvä kunta”

”Nykytilan kartoitus on auttanut meitä esimerkiksi tunnistamaan, keitä haavoittuvassa asemassa olevia lapsia meidän kunnassa on.”

Nokiassa lapsilasit kuntapäätäjille

Lapsilasien luovutus

- Lapsen oikeuksien viikon alkajaisiksi ennen kaupunginvaltuuston kokousta päätäjille luovutettiin lapsilasit muistutuksena lapsinäkökulman huomioimisesta päätöksenteossa.
- Lasten askartelemat lapsilasit ja saatekirje lapsivaikutusten arvioinnin merkityksestä.

Nokian Uutiset

Toistakka 27.12.2022 - 07:00

Ennen kokousta kaupunginvaltuusto kokousta edeltävällä päivällä valtuutetut saivat kättään täynnä paperilla tehtyjä lapsilaseja. Lapsilaseilla näkee kauas ja lähelle. Kokouksen päätökset ovat nähtävissä kaupungin verkkosivulla.

Lapsilaseilla näkee kauas ja lähelle

Nokian kaupunginvaltuustolle jaettiin varhaiskasvatuksen lasten askartelemat lapsilasit, joilla päätäjät voivat tarkastella asioita lasten näkökulmasta.

[Linkki uutiseen aiheesta](#)
[Linkki Nokian LYK-sivuille](#)

Kuvalähteet: Anette Lehtonen/Nokia

73% kunnista on sitoutunut toimintasuunnitelmaansa henkilöstön kouluttamiseen lapsen oikeuksiin

Helsingin kaupunki
@helsinki

Lapsen oikeudet tehdään todeksi arjessa, siksi lasten ja nuorten parissa työskentelevä henkilöstömme saa lisäkoulutusta lapsen oikeuksista. hel.fi/fi/uutiset/hel...

#Helsinki #LapsenOikeudet #LapsenOikeudet365 #LapsiystävällinenKunta #StadinHYTE

2.11 ip. · 16. helmik. 2023 · 3 650 Näyttöä

Ritva Viljanen
@RitvaViljanen

Vantaa haluaa olla Unicefin lapsiystävällinen kunta. Siksi joka ainoa Vantaalla työskentelevä käy lasten oikeuksia koskevan koulutuksen. Vaatii työaikaa, mutta lastenoikeudet velvoittavat meitä kaikkia. #vantaa #unicef #lapsiystävällinenkunta

Vantaan kaupunki
@VantaanKaupunki

Ajankohtaista #Vantaa:lla Vantaan työntekijät ja päättäjät perehtyvät lapsen oikeuksiin koulutuksessa

vantaa.fi

Tampereen kaupunki
@Tamperekaupunki

Lasten oikeuksien toteuttaminen on aikuisten yhteinen tehtävä dlvr.it/SjW2KQ #Tampere

2.07 ip. · 16. helmik. 2023 · 687 Näyttöä

Kempeleen Lapsiystävällinen kunta -toimintasuunnitelman sarjakuvaversio

4. Lapsivaikutusten arviointi (LAVA) päätöksenteossa otetaan käyttöön.

Toimintasuunnitelman tavoitteet:

1. Kunnan työntekijät ja lasten kanssa toimijat on perehdytetty lapsen oikeuksiin.
2. Lapsiystävällinen kunta -työ on osa kunnan toimintaa ja taloutta.
3. Nuorille aikuisille on toimivat ja tarvittavat palvelut.
4. Lapsivaikutusten arviointi (LAVA) päätöksenteossa otetaan käyttöön.
5. Lasten ja nuorten kiusaamisen ennaltaehkäisy ja yksinäisyyden vähentäminen.
6. Haavoittuvassa asemassa olevien lasten osallisuuden kehittäminen.

6. Haavoittuvassa asemassa olevien lasten osallisuuden kehittäminen.

UNICEF tukee koordinaattoreiden verkostoitumista ja kuntien hyvien käytäntöjen jakamista

- Kuukausittaiset koordinaattorikahvit Teamsissa
- 1-2 krt vuodessa valtakunnallinen koordinaattoritapaaminen
- Koordinaattoreiden matalan kynnyksen WhatsApp-ryhmä ja Teams-kanava
- Alueellista koordinaattoreiden verkostoitumista
- Kuntakohtainen tuki, "Aina voi olla yhteydessä!": puhelut, Teamsit, meilit

"Teette tärkeää työtä. Lapset ja nuoret ovat yhteiskuntamme tulevaisuus ja heidän terveyteen, koulumahdollisuuksiin yms. on tärkeä panostaa."

- Nuori Suomen UNICEFin kyselyssä, 2025

**Arvostamme
palautettasi!**

**Lyhyt
palautekysely:**
www.menti.com

Koodi: 5141 6583 tai →

Kiitos!

unicef

jokaiselle lapselle

Lisätietoa

- Lapsiystävällinen kunta -digipalvelu, Lapsiystävällinen kunta -digipalvelu ja materiaalit ruotsiksi
- UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -mallin Lapsen etu ja lapsivaikutusten arviointi -materiaali
- Lapsivaikutusten arvioinnilla parempia päätöksiä kunnassa -ohjeistus
- Lapsivaikutusten arvioinnilla parempia päätöksiä – Lapsivaikutusten arviointi, lapsibudjetointi sekä lapset ja nuoret tiedontuottajina hyvinvointialueella -ohjeistus
- LOS yleiskommentti nro 5 (2003): Lapsen oikeuksien yleissopimuksen yleiset täytäntöönpanotoimenpiteet

Ota yhteyttä Suomen UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -tiimiin

Oona Kareinen
erityisasiantuntija
oonakareinen@unicef.fi
050 543 5032

Sanna Koskinen
erityisasiantuntija
sanna.koskinen@unicef.fi
050 576 2293

Mikael Malkamäki
erityisasiantuntija
mikael.malkamaki@unicef.fi
050 442 5242

Erika Turunen
erityisasiantuntija
erika.turunen@unicef.fi
050 321 8625

Elina Sirén
erityisasiantuntija
elina.siren@unicef.fi
040 588 4391

Maija Puska
viestinnän asiantuntija
majja.puska@unicef.fi
050 313 9478

**Tiimin yhteinen
sähköposti:**
lyk@unicef.fi